

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pre 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond:
odată 7 cr., a doua óra 6 cr., a treia óra 5 cr.,
şi de fie care publica-
ţiune timbru de 30 cr.

Totú ce privesce fóea
să se adreseze la «Re-
dactiunea şi Admini-
straţiunea Unirii»
în
Blaşiu.

Anul IV.

Blaşiu 14 Aprilu 1894.

Numérul 15º

Enunţiaunile comitetului naţional.

În faţa situaţiunii estraordinare, ce s'a creatú comitetului nostru naţionalú şi printr'insulú întregului nostru partidú naţionalú prin defigerea dílei de pertractare în cauza memorandului, comitetulú centralú alú partidului naţionalú s'a cređutú datorú a face unele enunţiauni, prin carú să-şi precizeze poziţia sa.

Credemú, că paşulú acesta e deplinú motivatú şi la locú. Este adecá necesarú, ca încă înainte de procesú să íea lumea cunoscíná despre tendínțele adevérate şi genuíne ale comitetului şi ale partidului nostru naţionalú, ca la timpulú seú să ne póta judeca nepreocupatá.

Asemenea credemú, că enunţiaunile comitetului suntú deplinú coréspundétóre.

Ele în depliná cunoscíná cu conclusele conferínțelorú noastre naţionale şi cu programulú din 1881 marchézá ţínuta, ce a observatú partidulú în lupta pentru realisarea programului seú, şi totú asemenea ţínuta, ce are s'o observe în viitorú.

Noi fárá a voi să insistámú asupra singuraticelorú enunţiauni, relevámú la acestú locú numai dóue. Şi aceste dóue le relevámú, pentru că este bine, să le scie lumea şi să le scie mai virtosú adversariú nostri.

Aceste dóue enunţiauni suntú, că *întregú poporulú românescú formézá par-*

tidulú naţionalú unitarú şi solidarú, şi a dóua, că procesulú intentatú pentru memorandú comitetului naţionalú este unú procesú alú naţiunii române, de-órece íntregá naţiunea románá primesce de alú seá tóte cele cuprinse în memorandú.

Aceste dóue enunţiauni, carú suntú efluxulú hotáririlorú conferínței din 1892, suntú enunţiaunile íntregei naţiunii románesci. Dreptú aceea va fi bine, să şi-le însemne bine contrariú nostri.

Démná de relevatú e şi enunţiaunea aceea a comitetului nostru naţionalú, că nu stá în serviţiulú nici unui partidú politicú, fie din ţará, fie din străinătate, în specialú din România.

— Enunţiaunea acéstá e de mare valóre şi ne mulţámesce pe deplinú, de-órece prin asta vedemú condamnatá ţínuta acelorú fraţi expatriaţi, carú s'au aruncatú esclusivú în sinulú partidului liberalú din România şi au datú astfelú acestuí partidú ansá a fáuri din cauza noátrá o armá de partidú.

Dupá aceste lásámú să urmeze enunţiaunile ínse-şi ale comitetului în íntregú cuprinsulú lorú.

I.

Situaţiunea politicá a Românilorú din Transilvania şi Ungaria e prezentá conformú adevérulei realú, în debaterile conferínțelorú naţionale, ţínute în Sibíu dela 1881 încóce.

Acéstá situaţiune, precum şi justele nóstre postulate, ce isvorescú din ea, suntú depuse în programulú nostru na-

ţionalú, promulgatú în conferínța naţionalá din 1881, şi susţinutú în íntegritatea sa în tóte conferínțele urmátóre.

Scopulú activitáții nóstre politice este realisarea acestui programú.

Mijlócele şi direcţiunea activitáții nóstre suntú indicate în proiectele de *resoluţiuni*, pe care partidulú nostru naţionalú le-a primitú unanimú în tóte conferínțele.

Acestú programú, acéstá direcţiune, suntú expresiunea fidelá şi genuíná a voinței naţiunii române, şi ne aratá în adevérata luminá, ca pe cetáteni *leali* cátrá Înaltulú Tronú; ca pe cetáteni *legali*, carú voimú să luptámú spre ajungerea scopurilorú nóstre cu mijlóce legale; ca pe cetáteni *constituţionali*, care respectándú legalitatea, voimú ca în spiritú constituţionalú să desvoltámú afacerile vieței nóstre publice în statú.

Dupá ce nici situaţiunea politicá nu s'a schimbatú în bine, nici voința naţiunii române nu s'a strámutatú faţă cu programulú şi faţă cu direcţiunea politicá spre realisarea lui: comitetulú íşi ţine de datorínță a declara în faţa evenimentelorú ce ne staú înainte, că *susţinerea programului naţionalú în íntegritatea sa şi a direcţiunii politice spre realisarea lui, este postulatulú situaţiunii şi nimicú n'avemú să schimbámú în sensulú lorú.*

Astfelú suntemú în realitatea actualá, şi astfelú dorimú să fimú cunoscutú şi apreţiatú din partea tuturorú amicilorú nostri politici, orú unde s'ar afla.

Feuilleton.

Pregătire la mórte de s. Alfonsú Maria de Liguori.

Dacă zeloşii membri ai „Societáții M. Klein” ar presenta publiculú unú opşorú cu titlulú în frunte: *Despre arta de a fi pururea veselú, orú Despre modulú de a te în-avúti în scurtú timpú şi cu puţiná ostentá, orú Despre arta de a deveni pe uşorú din urítú frumosú, din bêtránú tinêrú, orú în urmă Despre modulú de a dobíndi totú, ce amú perdutú, şi de a câştiga totú, ce dorimú: scimú prea bine, că n'ar fi lipsá de multe vorbe, singurú titlulú opşorului ar fi de ajunsú, ca să strînéscá în noi unú dorá ferbinte de a posedé acea carte, de a o ceti şi a ne pasce mintea şi inima cu ea, şi ca să spunú adevérule, de a o purta pururea în sinú díua şi nóptea, numíndu-o *tesaurulú, fericirea, márgáritariulú şi totulú nostru*, şi esagerándú şi mai tare lucrulú, amú fi gata, să dícemú, că *fárá de aceea suntemú perduţi, şi lumea pentru noi nu mái este lume*. Dará dínsii punú înainte ochilorú publicului românescú unú opşorú, care numai prin titlulú seú inspirá grózá, te*

umple de fiori şi aversiune, dáu la luminá în versiune románá opşorulú „*Pregătire la mórte*”. E destulú, va díce iubitulú cetitoriú, am audítú de mórte . . . de mórte. Mórá alţi, eú vreú, să tráescú. Urmarea argumentárilor e, că lasá cartea pentru carú voescú, să mórá. Şi cine suntú aceia, carú voescú, să mórá? Nici unulú, dintre cáţi tráescú. Prin urmare dupá argumentulú teú, iubite cetitoriule, opşorulú „*Pregătire la mórte*” nu este pentru cei vii, ci pentru cei morţi.

Interesantá conclusíne! De cândú e lumea, nu s'a audítú, să se fi scrisú vre unú opú pentru cei morţi, şi acum pentru prima órá a apárutú la Blaşiu edatú în versiune románá. Interesantá într'adevêrú! Şi aici nu potú, să nu te unesci şi tu cu mine, şi eú cu tine. Dar totuşi este ceva deosebire, deplinú nu ne unimú în cugete. Dar ce dícu eú: *ceva deosebire?* Ce afirmaţiune cutezátóre: *deplinú nu ne unimú în cugete?* Ascultá deosebirea: Eú, care am luatú sarcina asupra mea, să facú recensiunea cártii, dícu așa: *Celú care cetesce opşorulú rumegándú bine cele cetite şi făcéndú-şi-le în sânge, este necesarú să tráescá; ér tu: O! Pregătire la mórte . . . eú nu voescú să morú.* Afirmaţiunea ta se deosebesce ca ceriulú de pá-

mintú de a mea. Tu veđi índatá în titlu calea tristá şi plíná de lacrimí, ce duce la mormíntú, érá eú aurora fericirii, garanța vieței, a unei vieți, în carea tráesci într'unú anú ca în óce, într'unú pátrariú de vecú ca într'o sutá de ani. Incurcatá enigmá! Imí veđi díce. Cu nerábdare așteptú, să vedú, cum mé pórtá díua cu lumina. Vino numai dupá mine.

În dílele nóstre nu mái audí altceva decâtú: *libertate, independínță, plăceri, onoruri, averi, zelú, dragoste faţă de biserica şi némulú teú*, şi așa mái departe. Eí bine, scít, ce suntú tóte acestea în mána celorú mái mulți? Unú briciú, cu care suntú în stare, să-şi taie degetele în totú momentulú, o sabie, sub alú cárei ascuţişú, durere! cadú jertfá cei mái mulți cu dróea. Dar cum? Dórá acestea suntú lucruri rele? Nu suntú rele, íți rêspondú, fárá, te rogú, ínchipuesce-ți, că la unú banchetú veđi 400 de ómeni bágându-şi toți língura şi furcuța íntórse în gurá. Nu suntú rele, fárá este réu abusulú cu ele. Voesci așa dará, să fiú libêrú, independentú, zelosú, să guști plăcerile, averile şi onorurile? Apucá-te de cetítú cu atenţiune din „*Pregătire la mórte*”. Te ínváță cartea acéstá adevératá şi multá filosofie, dá lapte celorú

și numai pe baza asta sperăm o deslegare fericită a situației încurcate din cauza curentului șovinist nelegal, ilegal și neconstituțional.

II.

În fața așa numitelor „*simptome de pace*” manifestate din partea guvernului maghiar, după ce noi stăm pe basă leală, legală, constituțională și adevărată patriotică, lipsindu-ne ori ce indicii, care ar asigura realizarea programului nostru național, *n'avem să ne schimbăm întru nimică atitudinea de până acum a politicii noastre naționale.*

III.

Observându-se unele note discordante în publicistica română, din cauza unor considerații asupra partidului național român din Transilvania și Ungaria, comitetul executiv al partidului își crede de datorie a declara în conformitate cu p. I. din aceste rezoluții, că:

numai activitatea solidară pe baza programului național, și în direcțiunea explicată și primită în proiectele de rezoluții ale conferențelor naționale;

numai realizarea programului național ca expresiunea voinței naționale, *le consideră de folositoare în interesul cauzei noastre naționale și a patriei comune.*

Din aceste puncte de vedere comitetul partidului național, conștient de pozițiunea și de misiunea sa, salută cu mulțămire ori ce lucrare politică în înțelesul programului nostru național și în sensul direcțiunii noastre politice spre realizarea acelui program.

În lupta grea pentru realizarea programului nostru siliți am fost a apela la bunul simț al poporilor culte și în rîndul primă al fraților noștri din România, și constatăm cu satisfacțiune și gratitudine, că simpatiile lumii culte și mai ales simpatiile și spriginul

fraților noștri, foarte mult au contribuit la izbânda morală a lucrării noastre patriotice.

Situațiunea noastră politică, interesele mari ale cauzei noastre naționale, reprezentate prin partidul național, nu permit, ca în lupta pentru realizarea programului nostru național să ne oferim, sau să ne lăsăm a fi angajați în serviciul vre-unui partid politic, fie în patrie, fie afară de patrie, sau să ne amestecăm în discuțiunile interne ale acelor partide, câtă vreme nu vedem atins programul nostru național și direcțiunea activității spre realizarea acelui program.

Constatăm cu satisfacțiune, că la noi nu sunt partide deosebite, nici curente deosebite de opinii politice, care ne-ar pute prezenta, ca și când în sinul nostru ar fi desbinări și disensiuni.

IV.

Din incidendul procesului cu „*Memorandul*”, comitetul central al partidului național află de bine a face următoarele constatări:

a) „*Memorandul*” este opera partidului național român din Transilvania și Ungaria.

b) Precum subșternerea „*Memorandului*” la Înalțul Tron, așa și *tipărirea și răspândirea* aceluia s'au făcut pe baza hotărîrilor luate în *unanimitate* din partea întregului partid național, reprezentat prin delegații coadunați în conferența națională ținută la Sibiu în 20—21 Ianuarie 1892.

c) Această procedură a fost *acceptată* cu serbătorescă *unanimitate* în conferența națională din Sibiu, ținută în 23—24 Iulie 1893.

Prin urmare procesul acesta este un proces intentat națiunii române.

V.

Comitetul cu recunoștință și viuă satisfacție a luat act de meetingul

ținut la Oxford în 5 Martie n. a. c. Simpatiile, care s'au manifestat pentru Români în această ilustră adunare din partea celor mai inteligente cercuri ale gloriosului popor engles, *amică sinceră ală monarhiei austro-ungare*, sunt pentru noi nu numai o dovadă despre dreptatea cauzei noastre, nedespărțită de cauza păcii și a civilizației europene, ci totodată și o garanție a succesului, care nu poate să lipsescă. Drept aceea comitetul se identifică cu toate adresele de mulțămire și recunoștință, trimise presidiului și aranjatorilor amintitului meeting din partea biroului său și din partea fruntașilor români din toate părțile, și în numele partidului ce reprezintă își exprimă și cu acest prilej serbătoresc profunda sa gratitudine și recunoștință.

VI.

Comitetul cu viuă satisfacție ia act despre desbaterile sevârșite asupra uestiunii Românilor din regatul unguresc în *parlamentul României* cu prilejul desbaterilor asupra adresei la mesajul de Tron al sesiunii de iarnă din 1893—94. Comitetul recunoșce, că desbaterile memorate au dat un puternic avînt cauzei române și un prețios sprijin direcției politice urmărite de partidul nostru. Drept-aceea își exprimă, în numele partidului, viile sale mulțămire și recunoștința sa atît inițiatorilor acestor memorabile desbateri, cât și tuturor oratorilor, care și-au ridicat glasul pentru frații lor asupra.

Congresul sêrbesc în contra proiectelor guvernului. — Pe ziua de 19 a c. patriarhul sêrbesc din Cariovița, de altcun cunoscut ca servul cel mai credincios al guvernului, a convocat un congres bisericesc. Scopul acestui congres va fi, ca să protesteze în contra reformelor bisericesci-politice proiectate de guvern.

mică, pâne celor mari, cuprinde învățături profunde, dar într'un stil simplu și ușor. Aceia, cari au sublîna misiune, — nu ca literații de a se ocupa cu știința, nu ca advocații de a apăra onorea, nu ca medicii de a griji sănătatea, oftată de toți și căutată și prin regiunile cele mai depărtate și cu spelele cele mai enorme, — cari au sublîna misiune, dîc, de a conduce pe marea furtună a acestei vieți sufletele la portul mîntuirii, aceia află în cartea acêsta un izvor neseecat spre a-și împlini cu fruct misiunea. Conține opșorul din cestiune balsamului, ce recoresce poștele aprinse după avere, onore și plăceri; cresce mame bune pentru familie și stăpînitori adevărați în casă; causează bucurie părinților nutrîndu pentru ei mlădițe gingașe și roditoare; dăruiesce pruncilor orfanî, miserî și părăsiți inimî, cari îi sciî compătîmi și sunt gata a se sacrifica pentru ei; pregătesce eroi, cari se luptă cu glorie sub stîndardul lui Christos, ală patriei și ală națiunii: cu un cuvînt face din fie care om, numai omul să vrea, o cetate bine întărită, plină de pace și armonie, o nae sigură plutitoare pe marea agitată, un pom înfloritor cu rădăcinile întinse pînă în centrul pămîntului, éra cu culmea printre nori străbătîndu pînă la ceriul vîdît de sfîntul Pavel; te face, să te socotesci între aceia, cătră cari a dîsî Spiritul: „Celul ce va învinge, voi da lui, să mănânce din din pomul vieții, care este în mijlocul raiului lui Dumneșu.”

Cresce tare prețul acestei traducerî, mai ales dacă considerî, că opșorul „*Pregătire la mörte*” a eșît din péna sfîntului Alfons Maria de Liguori. L'a scris bărbatul, care pretutindenea, pe unde umbla, era arătat cu detutul: *Etă sfîntul!* și care ne mai putînd merge pe picioarele proprii, să predice în biserică, demanda, să-l ducă pe un scaun, ca să-și verse divinul foc în sufletele, cari îl asculta; este fructul bărbatului, care fiind nobil după sânge, avînd multe averi și onoruri, absolut de drepturi și laureat în acestea, ba avînd și sponsă, le sacrifica pe toate din iubire față de Christos și de omenime. De apröpe urmaș al lui Christos a fost acesta.

Mai poșînd, să auzî, neobosite cetitoriele, continuă a ceti și prevorbirea sfîntului Alfons de Liguori, în carea modestia și umilînța nu Pa lăsat, să descopere deplin mîrgăritariul ascuns sub șirele opulului „*Pregătire la mörte*”.

„Unî au așteptat dela mine o carte de considerări despre adevărurile eterne pentru acelea suflete, cari doresc a se deprinde și a înainta în viața spirituală. Alții au așteptat dela mine o colecțiune mică de vorbiri, cari ar fi folositoare atît la misiuni, cât și la exerciții spirituale ca predici. Înșă eu, ca să nu se înmulțesc cărțile, ostenele și spelele, am aflat de bine a întocmi opul prezent astfel, încât să pötă corêspunde atît unî scop, cât și celalaltă. Ca să pötă servi

laicilor spre a medita am împărțit fiecare considerațiune în trei puncte.

„Fiecare punct va servi pentru o meditațiune, și pentru aceea după fiecare punct am adaus afecte și rugăciuni. Și rog pe cetitori, să nu se disugate, dacă în rugăriile acestea vor afla, că în continuu cerem grația perseveranței și a iubirii cătră Dumneșu; pentru că acestea două grații ne sunt nouă mai de lipsă spre căștigarea fericirii eterne. Grația iubirii dumneșesce este cea grație, dîce s. Francisc Salesi, care cuprinde în sine toate grațiile, pentru că virtutea iubirii de Dumneșu are ca consecință toate celealalte virtuți,

„*Și mî-au venit mie toate bunătățile împreună cu ea* (Întelep. 7. 12). Cine iubesc pe Dumneșu, este umilit, cast, ascultător, mortificat, pe scurt poșede toate virtuțile.

„*Iubesc, și fă, ce-ți place*, dîce s. Augustin. Și întru adevăr, pentru-că cine iubesc pe Dumneșu, se va nisui a încunja tot, ce-l displace lui, și nu va cerca altceva, decât a-l plăc întru toate.

„*Ceealaltă grație a perseveranței este aceea, care efeptuesce dobîndirea coronei eterne. Ceriul, dîce s. Bernard, este promis tuturor, cari încep o viață bună, dară numai aceia vor avé parte de el, cari perseveră în ea. Începătorilor li-se promite premiul, ér celor ce perseveră, li-se dá* (Serm. 6. de modo bene viv.). Dar perseveranța acêsta, după cum învață ss. Părinți, li-se dá numai

Despre convocarea congresului a înscăntat patriarhul făcând de timpuriu pe ministrul W-kerle aducându ca motive, că sinódele parohiale, protopopesi și eparchiale au poftit convocarea congresului, ca acesta ca reprezentant al Sârbilor din mitropolia de Carlovița să se pronunțe în chestiunea reformelor politice-bisericești prezentate de către guvernul parlamentului.

În convocatoriul se dice, că congresul, la care vor lua parte toate comunele bisericesti, nu va lua poziție numai în contra căsătoriei civile, ci și în contra matriculelor de stat, a libertății de religie și a recepțiunii jidovilor. Prin proiectele acestea se atacă adecă principiile fundamentale ale bisericii naționale sârbesti, se amenință unitatea bisericii, se dă lovitura de moarte naționalității sârbesti, și școlile sârbesti se pun la bunul plac al străinilor. Deci fiesce care sârb și mai virtos comunele bisericesti au datorința de a-și apăra cu toată energia religioasă, școala și naționalitatea amenințată.

Înregistrăm convocarea acestui congresu nu fără motiv și scop. Cu mult înainte de asta s'a amintit în „Unirea“ idea unei adunări de protestare a românilor uniți în contra proiectelor inimice religiei și bisericii lui Christos, cu cari guvernul francmason al Ungariei va să ne fericescă. Ideea acesta am ventilat-o cu intențiunea cea mai bună. Fiesce că făcându-o acesta nu ne-am gândit și nici nu ne-a fost ertat, să ne gândim la aceea, că vorbele noastre vor fi zădarnice, nu ne-am gândit și nici nu ne-a fost ertat, să ne gândim la aceea, că vre o considerare lumescă va pute să impedeze realizarea acelei idei. Și etiă pâuă acum ne-am câștigat convingerea durerosă, că considerări de ceea lumesc, — pe cari nu vom să le discutăm mai cu de-amănuntul, — au la noi mai mare trecere decât apărarea religiei lui Christos. Ore toți creștinii au fost și sunt așa de nepăsători? Și dacă nu, apoi de ce cântăm noi dinic numai cu gura cuvintele Mântuitorului: „Fericiti sunteți, cându vă vor batjocori pe voi și vă vor persecuta, și min-

țindu vor dice totu cuvintul rău în contra voastră pentru mine?“ Etiă Sârbii neuniți ne-au întrecut întru înțelegerea acestor cuvinte dumnezeesti!

Revistă bisericescă.

Roma.

Sfinția Sa Leon XIII a celebrat Duminecă după Pasci (Greg.) în „Sala Ducale“. La s. Liturgie au fost de față mai mulți membri ai congresului medicinai internațional, care se ține în Roma.

În 2 a c. a primit Sfinția Sa în audiență pe cardinalul Dunajewski, episcopul de Krakau.

Spaniolii au aranjat un peregriaj la Roma, la care participă la 14000 de persoane, partea cea mai mare din clasele muncitoare. Guvernul italian a cercat, să mijlocescă dela guvernul spaniol împedecarea peregriajului, dar încercarea nu a succedut, și Spaniolii sosesc în eterna urbe în 16 a c.

Acum și foile liberale se indignă de purtarea guvernului, care mai bine de doi ani denegă esequatura episcopilor numiți de Papa, cari denegându-li-se esequatura nu-și pot primi modestele salare.

Austria.

În 5 a c. reuniunea scolastică catolică a germanilor din Austria și-a ținut în Viena adunarea generală a opta. Adunarea a decurs în chip măreț. Nici nu se putea altcum, dacă se are în vedere concursul cel insuflit al publicului și cuvintările strălucite ale oratorilor festivi. Nunțiu Agliardi încă a luat parte la adunare și a împărțit pe cel de față în binecuvintarea apostolică. Reuniunea are în 181 parohii 27,000 de membri. Venitele anului 1893 au fost de 145,670, era erogațiunile de 112,588 fl. Președintele medicul Dr. Schwarz caracterizându relațiunile scolastice din Austria a citat din pastorală comună a episcopi-

loru din 11 Nov. 1891 următoarele: „În situațiunea, în care a ajuns biserica în urma legislațiunii noastre celei mai noue și mai ales în urma legilor scolastice, ea nu are putința de a nutri cu efect credința creștină și moravurile creștine în poporul austriac și de a încălzi inimile pentru religie, și de aceea crește descreștinarea în toate straturile, fără ca biserica să o potă impede. De câte ori nu am arătat noi róle triste ale instituțiunilor noastre scolastice! Cât de cu de-adinsul am dat noi și la locurile competente expresiune plângerilor noastre, — durere până acum înzădară.“ Oratorii festivi deputații br. Morsey și priutul Liechtenstein încă s'au exprimat, că dela situațiunea politică de astăzi nu se poate aștepta nimic pentru pretensiunile scolastice catolice, și că locul cel mai competent, ba unic de a le afirma este reuniunea scolastică. Cu toate acestea președintele s'a exprimat, că spune cu plăcere, „că reuniunea scolastică catolică până în ziua de astăzi din partea organelor afacerilor de instrucțiune, mai ales din partea instanței supreme, a fost întimpinată în mod obiectiv și nepreocupat“.

Germânia.

Este cunoscut, că propunerea „Centrului“ din parlamentul imperiului germanu de a se abroga legile aduse în contra Iesuiților s'a primit în întâia și a doua cetire cu o majoritate impunătoare de voturi. Lună se va tracta propunerea în a treia cetire, și e speranță, că și de astădată va fi primită. Cu toate acestea legile numite încă totu nu pot fi considerate de scose din vigore, ci spre a se întâmpla acesta se mai recere și verdictul consiliului federal al imperiului, care se compune din reprezentanții diferitelor state mai mici ale imperiului germanu. În consiliu influența preponderantă o are guvernul prusianu, deci dela ținuta acestuia depinde, ca să li-se concedă Iesuiților, precum și ordurilor religioase, pe cari legea le califică de furudite cu Iesuiții, a se aședa în Germânia. Ne mirăm, că bărbații de stat ai imperiului germanu nu vedu încă, că acolo, de unde se alungă călugării, se înmulțesc socialistii și anarhiștii.

Guvernul Bavariei a prezentat un proiect de lege despre regularea congrei clerului catolic și protestant. După acest proiect preoții catolici în parohiile cu 400 de suflete vor avea 1800 M. (1200 fl.), în parohiile cu preste 400 de suflete 2000 M. După serviciu de 15 ani va crește salariul la cel cu 1800 M. cu 200 M. și apoi totu la 10 ani cu câte 50 M., era la cel cu 2000 M. la 15 ani cu 300 M. și totu la 10 ani cu câte 200 M. Clerul nu e mulțumit cu augmentarea salariului după ani de serviciu.

Ministrul de culte prusianu prin ordinațiunea din 16 l. tr. a. c. concede, ca în ținuturile locuite de Poloni să se propună și limba polonă în câte 2 ore pe săptămână, dar numai în școlile elementare și numai pentru acei școlari, cari învață studiul religiei în limba polonă, și a căror părinți ori tutori vor

acelora, cari o ceru. Pentru aceea a scris s. Toma, că spre a ajunge în ceru se recere o rugăciune neîntreruptă. După botez și de lipsă, ca omul să se roge în continuu, spre a ajunge în ceru (3. p. qu. art. 5), și înainte de dñsul a dñsă acesta Salvatoriu nostru: *ca se cade pururea a se ruga și a nu înceta* (Luc. 18. 1).

„Și acesta este cauza, pentru care atâția nefericiți păcătoși, deși păcatele lor deja s'au ertat, totuși nu perseveră în grația lui Dumnezeu. Ei obțin ertare, dar fiindu că lntrelasă a cere dela Dumnezeu perseveranță mai ales pe timpul ispitelor, cadu din nou. Pe cându din contră deși perseveranța este o grație cu totul gratuită, de care noi prin lucrările noastre nu ne putem face demni, dice părintele Suarez, prin rugăciune o obține omul negreșit, și înainte de el a dñs s. Augustin, că darul perseveranței se poate câștiga prin rugăciune, *acestu daru alu lui Dumnezeu se poate merita prin rugăciune*; adecă rugându-ne îl putem dobândi (De dono persev. c. 6.).

„Necesitatea rugăciunii am demonstrat-o per longum în altu opșor separat cu titlul: *Rugăciunea ca mijloc principal*. Unu opșor, care, deși e așa de mic și efimiu, totuși m'a costat multă ostenelă, și eu îl țin pentru fiecare clasă de omeni foarte folositoriu; ba mai multu, eu afirm, că între toate tractatele

spirituale nu se dă și nici nu se pot da unu tractat mai necesariu ca acesta despre rugăciune pentru câștigarea mântuirii eterne“.

„Ca apoi considerațiunile aceste să potă servi și de predică preoților, cari au puține cărți sau nu au timp, să le cetescă, le-am provădit cu citate din s. Scriptură și din scrierile ss. Părinți, cari ce e dreptu sunt scurte, dar pline de spirit, precum trebuie să fie pentru predică observându, că fiesce care considerare singuratică cu toate trei punctele potă forma o predică. Spre scopul acestu m'am încercat, să culeg din mai mulți scriitori simțemiantele celea mai vii, pe cari le-am aflat de cele mai acomodate spre a mișca, și am estras diverse și pe scurtu, ca cetitoriu să potă alege pe acelea, cari îi plac mai tare, și apoi să le amplifice, după cum voesce. Tote să fie spre mărirea lui Dumnezeu.“

„Rogă pe iubiții mei lectori, ca să mă recomănde lui Isus Christos atunci, cându voru ceti cartea acesta, fire-ăși eu viu sau mortu; și eu din parte-mi promit, că voi face asemenea tuturor, cari îmi vor manifesta această iubire.“

„Preamăritu să fie Isus, iubirea, dimpreună cu Maria, speranța noastră.“

S.

fi cerut, ca să li-se propună pruncilor și limba polonă. În celealalte rămâne și pe viitoriu limba germană ca limbă de propunere. Polonii nu sunt mulțamiți cu concesiunea acésta, care e de totu neînsemnată față cu servițiile, ce le-au făcut deputații lor guvernului.

Francia.

Liberalii franceși nu se mulțimesc cu secularizarea instrucțiunii în țară, ci au adus o lege, prin care se țintese la secularizarea tuturor școlilor confesionale din Algeria. În școlile catolice s'a oprită catechismul, era în cele mohamedane coranul.

Ministrul de comerț Murty călătorind în Carcassone a declarat în clubul republican de acolo, că „guvernul respectă fiesce care confesiune, dară privilegiu nu concede nici uneia”. Faptul este însă, că guvernul favorizează pe jidovi și protestanți și apasă biserica catolică.

Revistă politică.

Afaceri interne.

După o vacanță de trei săptămâni dieta țerei și-a reinceput ședințele luni în 9 a c.

Prima cestiune a fost greva jurnaliștilor. Anume președintele dietei br. Bánffy Dezső a voit, să restrângă favorurile, de cari se bucură raportorii diarelor la ședințele dietei. Aceștia au declarat, că nu vor mai raporta despre decursul desbaterilor, dacă li-se restrâng favorurile. Președintele dietei împreună cu președintele consiliului de ministri sciind, că nu e bine a-și face inamică presa, care este o mare putere, a aflat, că e lucru înțeleptesc a lăsa pe raportori în favorurile de mai înainte. Deputatul Ugron reprobă purtarea lui br. Bánffy, care mai întâiu a fost injust voindu a lipsi pe diariști de favoruri, după aceea s'a arătat slab ritirându dinaintea lor, ceea ce nu se unesce cu demnitatea camerei.

Președintele comunică apoi dietei epistola, prin care fiul lui Kossuth mulțimesc parlamentului pentru onorurile făcute tatălui lor. Se cetesce adresa de condolință trimisă în numele dietei familiei Kossuth. Ce privesc participarea la înmormintarea lui Kossuth, raportază președintele, că a purcesu întru toate conformu hotărîrilor dietale. Nu se poate obiecționa, că nu dînsul a condus deputațiunile, de-orece afacerile oficiose pofind, să se depărteze din Budapesta, și-a constituită suplent.

Deputații opoșionali nu au fost mulțamiți cu purtarea lui br. Bánffy pe timpul înmormintării lui Kossuth. Președintele a fugit din Pesta, și nici el nici vicepreședintele nu au condus deputațiunea dietală la înmormintare, pe cum s'ar fi convenit, ci și-a constituită suplent, la ce nu a fost îndreptățit. Hoitsy Pál enumără mai multe casuri, în cari președintele a purcesu necorect, și presentă un proiect de rezoluțiune, prin care invită camera, să declare, că nu iewa spre sciință raportul președintelui, ci îi desapróbă purtarea. Președintele cedându locul presidială vicepreședintelui Perczel

și apără purtarea sa. Beöthy Ákos se alătură la propunerea lui Hoitsy și luându la critică purtarea de până acum a președintelui Bánffy ajunge la concluziunea, că președintele este numai o păpușe în mâna guvernului. Nu-și mai poate înaduși tânguirile acum, când președintele a făcut totu, ce a putut, spre a subtrage cât mai mult din pietatea cătră Kossuth. Cum mai poate fi magiar, care să mai dică și acum, că pietatea față de Kossuth nu s'ar pute compune cu fidelitatea față de regele? Bánffy întru atâta a vătămă simțul de pietate al Magiarilor, cât nu mai poate ocupa scaunul presidial al dietei unguresci. În sensul acesta au vorbit și deputații Gyürky, Gullner, Szalay Károly și Thaly. În apărarea lui br. Bánffy s'a ridicat numai ministrul Wekerle, care dechără de corectă purtarea președintelui. Punându-se la vot propunerea lui Hoitsy, din 347 deputați au votat pentru ea 140, era în contra ei 207, și astfel raportul președintelui Bánffy s'a luat spre sciință.

În ședința din 10 a c. a camerei la propunerea deputatului Babó s'a hotărît, ca camera să exprime mulțamiță parlamentului italian pentru condolința pentru Kossuth. Hélf Ignác critisază apoi în termeni aspri purtarea guvernului cu ocaziunea înmormintării lui Kossuth. Membrii guvernului sub o presiune din afară nu numai s'au reținut dela ori ce act de pietate față cu doliul general, ci au oprit și pe subalternii săi a lua parte la înmormintare. Așa ministrul de justiție a comis un act contrariu constituțiunii, când a interzis corpului judecătoresc a participa în calitate oficiosă la înmormintarea aceuia, care pururea a luptat pentru drept și dreptate. Dechără, că în curându va presenta un proiect de rezoluțiune, ca camera să reprobe purtarea guvernului.

Ministrul Wekerle reflectându la ceea iese de Hélf dechără, că nu va suferi, să se pună la critică în deosebii actele fiesce căru ministru, ci guvernul iewa împreună responsabilitatea asupra-și pentru cele întimplate; apoi nu poate permite, ca să fie trași în discuțiune cei ce nefind de față nu se pot apăra. *Guvernul a greșit cel mult prin aceea, că une-ori s'a plecat înainte terorismului și nu a purcesu totdeauna cu rigorea cuvenită.* — Ministrul Szilágyi respinge insinuarea, că ar fi comis un lucru contrariu constituțiunii.

Trecându-se la desbaterea asupra proiectului de lege despre căsătoria civilă obligătoare, referentul Teleszky a ținut un discurs lung și sec de închidere, fiind ascultat numai de puțin deputați. Teleszky a polemizat cu oratorii opoșionali atacându mai ales pe disidenți. În sfârșit a recomandat de nou proiectul spre primire.

După aceea deputatul Polonyi Géza își apără proiectul său de rezoluțiune, polemizează cu Károlyi Gábor, Eötvös Károly și Hermann Otto și aduce locuri contradicțore din cuvintările lor făcându-i de risu. Apoi atacă fără pic de respect și în modul cel mai nequalificabil pe episcopii catolici, cari — cu escepțiunea lui Samassa și Szmre-

csányi — separându-se de națiune nu au luat parte în doliul pentru Kossuth. Proiectul guvernului îl primesce ca basă pentru desbaterea specială, căci altcum ar păcătui față de memoria celui mai mare magiar, care și pe patul de morțe încă a cerut dela aderenții săi primirea căsătoriei civile. Șovinistul Polonyi a pofit și prefacerea școlilor confesionale în școle de stat, căci altcum nici cugeta nu se poate la rezolvirea cestiunii naționalităților.

Ședința din 11 a dietei erași a fost agitată. Deputatul Ugron a insinuat o moțiune, prin care cere dela dietă, să voteze neîncredere guvernului, care nu s'a silit, să apropie coróna de națiune, ci prin ordinațiunile sale a adus în contrast statul cu națiunea, prin ce a vătămă simțmintul național, a falsificat spiritul instituțiilor de stat. Moțiunea și-o va motiva în ședința de Sâmbătă.

Contele Apponyi în un discurs de două ore își apără cu elocința-i cunoscută punctul său de vedere în cestiunea dreptului matrimonial. Mai întâiu restornă obiecțiunile, ce se aduc în contra căsătoriei civile facultative, apoi espune motivele, pentru cari nu poate consimți cu forma obligătoare a căsătoriei. Acastă formă de căsătorie nu e fructul liberalismului, ci al poftei de a nivela și face toate uniforme, precum și al conflictului dintre biserică și stat. Dice, că lipsesc organele, cari să albă cualificațiunea intelectuală și morală recerută spre a funcționa ca oficial, înainte carora să se închie căsătoria civilă. Nouele reforme reclamă bani mulți. Prin desconsiderarea căsătoriei bisericesti pe încetul se slăbesce basa religioasă-morală a căsătoriei. La rasele, la cari simțul religios a străbătut adânc în consciința poporului și coincide cu cel național, fanatismul religios va nutri numai agitațiunile de naționalitate. Se dice, că prin căsătoria civilă obligătoare se va promova ajungerea la unitatea națională. Oratorul din contră crede, că se va da o nouă armă în mâna inamicilor statului magiar și va provoca scisiuni chiar și în simlul societății magiare. Se vor forma partidele după confesiune, cari se vor combate cu mai mare vehemență decât partidele constituite pe alte base. Recunoște și el necesitatea reformelor pe terenul bisericesc politic, dară cele propuse de guvern nu duc la scop. Pentru aceea recomandă primirea proiectului de rezoluțiune propus la timpul său de dînsul.

Eötvös Károly în cuvintul său de închiare polemizează cu inamicii proiectului de lege presentat de guvern. Ca la argument se provocă la împrejurarea, că Deák și Kossuth încă au fost partinitori ai căsătoriei civile.

Austria.

La desbaterea generală asupra budgetului partidul Cehilor tineri critisază aspru politica guvernului de coaliție și arată, că aceea va să albă urmări funeste. Așa deputatul (ceh-tiner) Schamanek a ăis între altele: „Aderenții guvernului pot fi convinși, că pe Cehii tineri nu-i vor abate dela scopul, ce și-l'au pre-

fiptu, nici măsurile excepționale nici prigonirile. Ceea ce face în Boemia contele Thun, numai ură provocă. Poporul ceh nu va inscena revoluțiune, va plăti și pe viitorii dările, dară va urma exemplul Ungariei și alu Italiei urgisindă totu, ce vine dela guvernă, și făcendă, pe câtu e cu putință, insuportabilă esistența organeloră guvernului. Dară antipatia nu se va îndrepta numai asupra oficialilor, ci nu va fi nimic suferit, ce nu e democraticu. Raporturile de adă sunt nesăbătose, și poporul va lucra din tôte puterile, să se scape de ele. Viitorul va dovedi, că se voru afla și mijloce corespunderă spre scopul acesta. — Deputatul dr. Pacak vorbindu despre demonstrațiunile întimplăte în Pesta din incidentul morții lui Kossuth, întrăbă: Ce s'ar fi întimplat în Praga, dacă se făcea acolo atară demonstrațiune? Cum s'ar fi publicat starea de asediū, dictatorul Boemiei ar fi îndreptat pôte câteva descărcături de tună asupra cetății. Măsurile rigoroze facu, să crească numai nemulțămirea, și să lea dimensiuni radicalismul. După cehii tineri nu voru urma cei bătrâni, ci alții și mai ultraști. — Dr Vasati asemenea se tângue în contra stărilor anormale din Boemia ascriindu-le politicei guvernului; apoi se îndreptă în contra Ungariei, unde afară de regele toți sunt Kossuthiști. — Zaleski în numele Polonilor și Dr Russ în numele Germanilor liberali au declarat, că voru vota budgetul. — Ministrul de finanțe Plener apărându proiectul de budgetu dișe, că guvernul voesce seriosu reforma electorală și resolvirea potrivită a cestiunii de limbă și naționalitate, care cestiune este cu multu mai importantă decât reforma electorală.

România.

Camera în ședința din 5 l. c. a primitu cu 75 de voturi contra la 5 convențiunea închiată cu Rusia cu privire la raporturile tribunaleloră din ținuturile confiniare ale ambeloră state.

Sesiunile corpuriloră legitime s'au închisū. Rescriptulă regalū pentru închiderea sesiuniloră laudă activitatea corpuriloră legitime și cu deosebire accentuează situațiunea finanțiară și economică escentă, precum și folósele, ce au să provină din tractatele comerciale închiate și din înființarea bancei agricole.

Spania.

Parlamentul s'a redeschisū în 4 l. c. Ministrulă președinte Sagasta a declarat, că guvernul actualū rămâne pe lângă programul de mai înainte. Ministrulă de justiție a prezentat unu proiectu de lege în contra anarhiștiloră. În sensulă acestui proiectu de lege făpturitorii atentateloră cu dinamitū se condamnă la mórte ori la muncă silnică pe viață chiarū și în casulū, cându nu a cădutu nimeni jertfă atentatului. Cu condamnare la muncă silnică pe viață se pedepescū și cei ce încercă a face atentate asupra edificioră publice, chiarū și dacă din întimplare nu ar fi explodat mașina infernală. Asemenea se prevădu

pedepse fórte grele pentru cei ce amenință prin epistole.

La Cordova o cetă numărósă de ómenī seraci, cari nu capetă de lucru, au prădatu tôte brutăriile.

Mai nou.

Casa deputaților a primitu proiectul de lege despre căsătoria civilă cu o maioritate de 175 voturi.

Cu tôte că la primirea proiectului acestuia cu óreși-care maioritate amū fostu pregătiți, totuși maioritatea, cu care s'a primitu proiectul, ne-a surprinsū, ne-a indignatū și ne-a deprimatū.

Căsătoria civilă — abstragendū dela ori ce considerațiuni confesionale — pretutindenea a causatū numai rēu, numai destrăbălare, numai nefericire. Poporațiunea intrăgă a țerei, afară de jidovime, este contrară declarată a proiectului acestuia.

Și totuși 281 deputați votază proiectul, și numai 106 au consciința la locu, de a respinge unu proiectu, care este contrarū convingerii cetățeniloră de tôte naționalitățile și confesiunile.

În fața acestui votu să se întrebe ori cine: Ce e casa deputaților din Budapesta și pe cine represintă?

Răspunsul să și-lu dea fie cine.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumneșeu. Iosifū Magde, unu economu harnicu din Drămbariū, tatălū dlui Ioanū Magde preotū în Ciugudiul de Murēșu, mușcatū de unu indemnă sffintū și nobilū a donatū pe sama bisericel gr. cat. din Henegū 50 fl. v. a. Primescă marinosulū donatorū, care totodată e și unu modelū de pietate, și pe acēstă cale mulțămitele nóstre. Nicolau Munteanu preotū și președintele curatoratului.

Serată literară în Blășiū. Reuniunea femeiloră române gr. cat. din locu va aranja Sămbătă în 14 Aprilū a c. a șesa și ultima serată literară din sezonulă acesta. Va diserta dlū prof. gim. Alessiū Viciū vorbindu despre „Începutulă liricei de artă la Români“. Sperămū, că acēstă temă atātū de interesantă va atrage multī ascultători. Începutulă la órele 8 s'era.

Noulū arhiepiscopū de Agram Dr Posilovici își va ocupa scaunulă arhiepiscopescū pe la finea lunel venitoare. Primariulă capitalei croate Mosinsky în urma consultării cu fruntașii tuturoră partideloră a compusū unu comitetū, care va aranja arhiepiscopioruloră o primire câtū se pôte de strălucită. De o sută de ani acesta e primulă casū, că ajunge unu croatū pe scaunulă mitropolitanū din Agram. Mihailovici precum și antecesorii lui Haulik și Alagovici au fostu din Ungaria.

† Friedrich Wilhelm Weber, medicū și fără îndoelă celū mai mare poetū catolicū din țilele nóstre, a reposatū în 5 a c. În 26 Dec. 1893 își împlinise 80 de ani plini de merite căștigate în servițiulă literaturel și alū omenimii și ea apăratoriū nefricatū alū credinței catolice în luptele parlamentare ale deceniiloră din urmă. Elū a fostu adecă și deputatū și membru alū centrulū din parlamentulă germânū. Epopea lui „Dreizehnlinden“, care și-a împrumutatū obiectulă din lupta lui Carolū asupra Saxoniloră, a apărutū deja în mai multe decī de edițiuni. Epopea acēstă și-o închie cu cuvintele: „Rugați-vē pentru sermanulă poetū!“ E vrednicū, să i-se împlinescā rugarea.

Bravură respălătită. La propunerea dlui deputatū Cuza camera României în ședința dela 29 Martiū a votatū între aplause pen-

siunea viageră de 100 lei pe lună pentru țeranul Grigorie Luca din Botoșeni. Acestū țeranū a fostu soldatulū, care în 1877 a luatū stegulū turcescū de pe reduta Griviței, și pentru acestū faptū a fostu decoratū cu crucea S. George de cătră generalulă rusescū Totleben și cu Coróna României de cătră comandantulū trupeloră românesci.

Întilnire de Monarhi. Împēratulă Germaniei a făcutū din Abbazia o excursiune la Venetia, unde l'a întimplatū regele Italiei însoțitū de principile Abruzzilorū. Întilnirea a fostu însoțită de ovațiuni grandioze din partea cetățeniloră. Regele Umberto din Venetia a călătoritū la Florența, unde vinendū și regina au făcutū visită reginei Angliei, care petrece în vila sa de lângă Florența.

O nouă ordinațiune a dlui Csaky. Ministrulū de culte și instrucțiunea publică, pentru care ținta principală este magiarisarea naționalitățiloră nemagiare, érá a datū o ordinațiune spre ajungerea acelei ținte. Anume dispune, ca pe viitorū numai aceloră învățători să li-se estradea diplomă de calificatiune, cari suntū în stare a propune limba magiară. Comisiunile examinătoare să fie cu luare aminte, ca acestei dispozițiunii să se satisfacă. Inspectorulă regescū i-se dă dreptul de a nu admite la esamenulū verbalū pe aceia, cu a cărorū esamenū scripturistcū nu e mulțămītū dînsulū. Asemenea pôte să împedecă clasificatiunea generală, cândū află, că candidatul de învățătorū nu scie aplica practice cunoștințele din limba magiară.

Congresulă medicinalū internaționalū s'a deschisū în 30 Martie la Roma în teatrulă Costoruzi. La deschidere au fostu de față regele și regina Italiei, ministrulă Crispi, precum și alte notabilități. Președinte alū congresului a fostu aclamatū Bacelli. La congresū au luatū parte celebrități medicale ca Wirchow (Berlin), Nothnagel (Viena), Toster (Cambridge), Laache (Christiania) și alții. Din incidentulă ținerii congresului s'a aranjatū și o esposiție internațională de medicină și igienă. Mai bine asortate surtū secțiunile pentru hidrologie și microscopie și secțiunea aparateloră de desinfectatū și sterilizatū.

O nouă exploziune în Paris. Atentatele cu dinamitū se repețescū desū în capitala Frânciei. În 5 a c. a explodatū o bombă în restaurantulă Foyot. Bomba pusă pe unū tăierū și coperitā cu unū olū pentru florī a fostu aședatā dinspre stradă într'o ferēstrā a salei de mănecare. Pe timpulă exploziunii erau în sala de mănecare numai trei óșpeți. Publicistulă Laurent Taihlade, care ședea aprópe de ferēstrā, a fostu vulneratū greū la capū. Probabilū, că și va perde unū ochiū, dacă nu și viața. E de însemnatū, că acestū nefericitū publicistū în o conferența a reuniunii literare „La Plume“ a calificatū atentatulū lui Vaillant de o faptă strălucită.

Contra anarhismulă. Se anunță din Bruxelles, că la ministeriulă de esterne de acolo delegații Belgiului, Angliei și Frânciei au ținutū o conferință confidențială cu privire la resolvirea cestiunii anarhismului. Decamdatā s'au statoritū principiile nouel convențiuni pentru estradarea criminaliloră, lăsându-se la o parte multele formalități de până acum.

† Artemiū Lupan de Disznópataka a reposatū în 7 a c. în etate de 68 ani. În normitarea s'a întimplatū în 10 a c. fiindū de față unū publicū numărósū și alesū, nu numai din Blășiū, ci și din jurū. Reposatulū de unū lungū șirū de ani a funcționatū ca oficialū la administrarea fondului basilitanū din Blășiū.

Casū de mórte. Iuliu Pappalvai preotū gr. cat., profesorū de religiune, limba și literatura rom. la archigimnasiulū din Oradea mare a reposatū în urma unui morbū îndelungatū în 6 Aprilū a. c. în anulū alū 48-lea alū etății, alū 25-lea alū preoției și alū 20-lea alū profesoratului.

În veci amintirea lui!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

XIX.

Hurmuzaki și s. Unire.

(Continuare.)

10. Tendentiosă ca totdeauna, Hurmuzaki se silence a arăta, că unirea s'a făcută și cu sprijinul protestanților celor mai puternici. De aceea dice despre guvernatoriul G. Bánffy: „Der Gouverneur Georg Bánffy, obwohl selbst reformirt helvetischer Confession, liebäugelte im Stillen mit den Jesuiten, und förderte insgeheim ihre Strebungen aus Gefälligkeit gegen den Hof, was ihm aber den Argwohn der Akatholiken wegen Katholikendienerei mit Recht auf den Hals lud.“¹⁾

Dacă aserțiunea, că guvernatoriul G. Bánffy cohera cu Iesuiții și promova nisintele acestora spre a se face plăcută curții din Viena, este adevărată, atunci Hurmuzaki să fi fost cel puțin consecvent și să ni-lă fi descris pe guvernatoriul totdeauna ca pe un amic al uniunii. Hurmuzaki însă, ca și prin această să dovedească, că n'a scris adevărul, într'alte locuri ne descrie pe guvernatoriul ca pe cel mai mare dușman al uniunii. Așa d. e. când s'a ținut în Viena, va să dică acolo, unde voia guvernatoriul să se facă plăcut, o conferință de stat asupra uniunii sub presidul *cancelariului de curte* conte Kinsky, guvernatoriul nici n'a voit să ia parte la desbaterile acelei conferințe: „Als nun über diese Frage (der Union) unter dem Vorsitz des Hofkanzlers Grafen Kinsky eine Staatskonferenz abgehalten wurde, weigerten sich die reformirten obersten Würdenträger, als: der Gouverneur Georg Bánffy und der vormalige Kanzler Graf Nicolaus Bethlen, an derselben Theil zu nehmen. . . . Die Conferenz entschied sich daher auch ohne ihre Einvernahme für die Annahme des Unionsvorschlages.“²⁾ Dar nu-i destul, că guvernatoriul a făcut chiar în Viena opozițiune ceribicică sfintei uniri, Hurmuzaki ni-lă mai prezintă și ca pe un protector declarat și fățiș al celor, cari lucrau contra uniunii, cum se vede din sprijinul puternic, ce l'a dat acela preotul românesc Ioan Circa, care s'a luptat în contra uniunii și pe urmă a trecut și la calvinism: „Als daher nach Theophil's Abgang der bischöfliche Sitz seiner Besetzung entgegenharrte, bewarb sich um denselben, über Anstiften der reformirten Standesherren, ein durch Kenntniss und Bildung ausgezeichnete romanischer Geistliche, Namens Ioan Zirka, der zum Calvinismus übergetreten war und an dem Gouverneur Bánffy eine mächtige Stütze gefunden hatte.“³⁾

11. Lipsa totală de imparțialitate pe Hurmuzaki îl face, să pordă din vedere adevărul istoric. În un loc voese să ne arete, cătă de multă suferia cel mai de frunte Român, pentru că se alipia cu trup și suflet de biserica greco-orientală neunită, și de aceea dice: „Denn eine tiefe Verstimmung hatte sich der beiden Fürstenthümer gegen den Kaiserhof bemächtigt, die in der harten Bedrückung des griechisch-orientalischen Glaubens in Siebenbürgen ihre Wurzel und Berechtigung fand und sich noch dadurch steigerte, dass auch einige in Siebenbürgen weilende Angehörige der Fürstenthümer, wie auch angesehen und weitbekannte Romänen griechischer Kirche, z. B. der Protonotar Sárossy, bei der confessionellen Verfolgung und gewalthätigen Tendenzpolitik in Mitleidenschaft gerieten und dem Gefängnisse verfielen.“⁴⁾

Neadevărul acesta este însă combătut, din norocire, de însuși Hurmuzaki, care ne

spune în alt loc, că Românul vedit și departe cunoscut, marele ortodox Ioan Sárossy, nu a fost Român gr. orientală, ci un unitar magiar, cum se vede din acest pasaj: „An der Seite der obgenannten geheimen Führer im vollen Einverständnis mit ihnen und in gleicher Richtung wirkten zudem als Gegner des Katholicismus und der Union der romanische Edelmann Nagyszegy Gábor und der Protonotar Johann Sárossy, ein Unitarier.“¹⁾

12. Atăta este de lipsit Hurmuzaki de imparțialitate, când este vorba de a lă biserica catolică, încât nu se sfiese a ridica până în nori chiar și pe cei mai de nimica ómeni, dacă aceștia s'au luptat în contra sfintei uniri. Pe Ioan Circa, care se puse în serviciul calvinilor magiari și turbura pacea religioasă a Românilor, îl numește preot distins prin știință și cultură: „ein durch Kenntniss und Bildung ausgezeichnete romanischer Geistliche,“²⁾ care se alipia cu trup și suflet de credința ortodoxă: „dessen zähe Glaubensstreue durch seine Nebenbuhlerschaft um den erledigten griechischen Bischofsitz nur noch gesteigert war.“³⁾

Ei bine, omul acesta fenomenal a fost un hoț sacrileg, care a furat mai multe cărți din biserica din Alba-Iulia, un falsificator fără păreche, care cu documente și sigile false a voit să-și câștige episcopia în Bucuresci, un necredincios de cel mai de rând, care a părăsit și biserica ortodoxă și s'a făcut calvin, un trădător al nămului său, care se făcuse instrumentul celor mai de frunte magiari spre a ține și mai departe poporul român în sclăvia calvinilor.⁴⁾

Chiar și Barițiu nu se pte reține a nu face lui Hurmuzaki, amicului său neuitat, imputare meritată pentru laudele nemeritate, ce acesta le-a pus pe Ioan Circa: „Rău se înșală fericitul în Domnul și neuitatul nostru amic Eudoxiu Hurmuzaki, când pe de o parte recunoște, că Ioan Circa era calvin în adevăratul înțeles al cuvintului și client al magnaților calvin, de altă parte însă îl face totodată apărător ferbinte al ortodoxiei orientale.“⁵⁾

Asemenea laude nemeritate încarcă Hurmuzaki și pe Gabriel Nagyszegy, numai pentru că a lucrat în contra sfintei uniri. Despre acesta dice: „Als Geschäftsführer und Sachwalter für ein förmliches Klageanbringen, das sie beschlossen hatten, verwendeten sie einen fähigen, eifrigen und energischen Mann, den Edelmann Gabriel Nagyszegy, der vordem bereits aus dem römisch-katholischen zum griechischen Glauben übergegangen und als Sekretär beim Bischof Theophil angestellt war, in dem seither wogenden Glaubenskampfe aber mit opfermutiger Entschiedenheit die Fahne der nicht wankenden Griechischgläubigen voranzutragen sich erböten hatte.“⁶⁾

Și sciti, cine a fost acest bărbat capacitat, zelos, energic, resolut și gata a se jertfi pentru credința greco-orientală?

Documentele publicate în timpul din urmă îl arată de omul cel mai de nimica.

El a fost un hoț ordinar. Fiind în serviciul Mitropolitului Teofil, a fost alungat din casa acestuia, pentru că furase. Trecu mai târziu în serviciul Mitropolitului Atanasie, însă și pe acesta l'a furat și pentru aceea a fost aruncat în temnița din Sibiu. Din interese materiale îmbrățișă catolicismul, ca mai târziu să trecă în neuni și să agite poporul din răsbunare față cu Mitropolitul Atanasie. Totodată s'a făcut unelta calvinilor celor mai puternici, cari voiau nimicirea popului român, și în urmă s'a înrolat la Curții magiari, cari se re-

voltaseră în contra casei domnitoare, care singură mai avea milă de român. Pe acest trădător al stăpânilor săi, al nămului său și al casei domnitoare Mitropolitul Atanasie îl numește „om de nimica“ (nihilus frugis). Barițiu dice despre el, că „il lipsia o dogă“. Generalul Rabutin l'a caracterizat de un „falsarius“ și „Böswicht“,¹⁾ er Hurmuzaki în onora ortodoxiei ni-lă prezintă ca pe un bărbat mare.

Însă pe când Hurmuzaki este așa de binevoitor față cu ómenii, cari lucrau pentru surparea uniri, pe atunci nu are cuvinte destul de aspre pentru înfierarea celor, cari s'au făcut uniți. Așa d. e. pe Teofil îl numește un om fără conștiință, er pe Atanasie Angel, sub care s'a îndeplinit unirea, îl stigmatizează de „Herostrat“, care cu rea voință a prefăcut în cenuse templul unității române.²⁾

Abstragend delă aceea, că unitatea etnică și politică română nu consistă în unitatea religioasă, noi ne permitem a întreba, că ore pentru ce nu a făcut Hurmuzaki totă atăți Herostrat plin de maliție din toți Mitropolitii aceia, cari înainte de sfinta unire cu biserica Romei se uniseră în credință și disciplină cu biserica calvinică magiară din Ardel și se supuseră cu totul superintendentului calvinesc, care se numia „Episcopus Valachorum“, pe cum și era într'adevăr? Pentru ce măsură Hurmuzaki cu două măsuri? Pentru ce nu consideră Hurmuzaki, că pentru timpul lui Atanasie nu era alt mijloc de a mântui biserica română și pte și pe Românii din Ardel de perire, decât numai unirea cu biserica Romei, și ascultarea de sfaturile din Viena? Pentru ce nu se ia în considerațiune, că Atanasie a voit să unescă pe toți Românii din Ardel, și că această operă pentru „unitatea română“ a fost nimicită de cel mai mare dușman al Românilor, de Greci, Sërbi și Magiari? Pentru ce se impută lui Atanasie ca faptă rea o acțiune, care a avut de scop unitatea aceea bisericească inculcată cu atăta tărie de Măntuitorul lumii, și recunoșcerea formală a acelor adevăruri, cari se conțin destul de lămurit în Sfinta Scriptură, în sfinții părinți și sinódele bisericești orientale?

Causa la tóte acestea este, precum am accentuat delă început, lipsa totală de imparțialitate în Hurmuzaki și necunoștința lui despre lucrurile bisericești.

Cu tóte acestea el este urmat astăzi cu tótă încrederea de scriitorii „ortodoxi“, până și în manuale de școlă, cum a făcut d. e. și dl. Dr. Ilarion Pușcariu, care ată de tare a desconsiderat alte isvóre, încât reproduce și celea mai grosolane erori ale lui Hurmuzaki.³⁾ (Va urmă.)

Timpul ține mai mult ca norocul.

I

Cam două ore departe de țermul mării e bogatul și frumosul oraș andalusian Ieretu, pe cota unei mărițe movile. Asemenea unui brău îl facujură juru împrejur vița de vie cea vestită preste mări și țeri și semănăturile de grâu multime de spice, cari își atră cătră pământ capul rotund și aurii. Ieretu își împărtie ródele sale cele fără samenu în cele mai mari depărtări, și venitele orașului sunt fóte mari.

¹⁾ Veđi documentele la Nilles, Symb. I. pag. 330 și urm. și Barițiu l. c. I. pag. 219 și urm.

²⁾ Was Theophil gewissenlos begonnen hatte, brachte sein Nachfolger rücksichtslos zu Ende, und der neue Herostrat, der den Tempel der romanischen Einigkeit absichtsvoll einäscherte, hies Athanasius Angel. (Pag. 33).

³⁾ Manual de istoria bisericească de Dr. Ilarion Pușcariu. Sibiu 1893. Ca exemplu despre aserțiunea noastră aducem de astă dată numai pagina 38, unde autorul ne povestese după Hurmuzaki nise lucruri, cari s'ar fi întâmplat în sinodul din 7 Octobr 1693, pe când ele s'au întâmplat în sinodul din Septembrie 1700, și nici acolo așa, precum scrie dl. auctor.

¹⁾ Pag. 26.

²⁾ Pag. 30.

³⁾ Este de însemnat, că la Hurmuzaki este destul, să fi făcut cineva opozițiune sfintei uniri, pentru ca să devină bărbat distins și mare, chiar și când ar fi fost un criminalist.

⁴⁾ Pag. 52.

⁵⁾ Pag. 79.

¹⁾ Pag. 70.

²⁾ Pag. 52.

³⁾ Pag. 63.

⁴⁾ Veđi documentele relative la aserțiunea noastră în Nilles, Symb. I. pag. 220 și următoarele.

⁵⁾ Părți alese din ist. Trans. I. pag. 195.

⁶⁾ Pag. 60.

Pomposul și nobilul orașu pörtă pe o înălțime unu castelū mauricū superbū și încă bine păstratū. Acéstă clădire e juvăerulū celū mai prețiosū alū orașului. Astădi a trecutū în posesiunea familiei Vilavicencio, odinióră a slujitū însă de arenă, pe care s'au distinsū mulți viteji ai trecutului. Analele Ierețului suntū pagine de aurū în istoria Spaniei, ér bogățiile lui mândria Spaniei întregi. Templele lui splendide, acestea doveđi ale credinței, suntū pline de opere de frunte de ale artiștilorū nemuritorī. Numai mănăstirea Certuosilorū, mai odinióră admirată de lumea întregă, își stîrnesce milă. Parcă veđi unū omū părăsitū de cei ce odată flū preamăriaū. Zidulū celū colosalū începe a se ruina și are o înfățișare pustie.

E dreptū, că unele provințe ale Spaniei suntū puținū impoporate. Așa Mancha și Castilia. Dar despre acéstă parte a Andalusiiei, despre care e vorbă aici, nu ne putemū plânge, că ar avé puținū poporū. Din turnurile vilelorū, ce impestrițeză viile Ierețului, poți ajunge cu privirea nu mai puținū ca douăzeci de orașe largi și impoporate.

Vorbindū preste totū de locuitorii Ierețului, păcatū ai face, dacă nu i-ai lauda. Ei pradă vițilorū nu se dau, și viața sgomotosă și desfrinată din învecinatulū Cadix nu vreū să o cunoscă. Își au însă și ei cusururile sale. Ierețulū prin bogățiile sale ar puté fi transformatū într'unū orașū modelū de eleganță nobilă. Dar étă cum stă lucrulū. Respectabilele pivnițe de vinū cu buți și butoe de vinū suntū adevărate palatūri. Suntū și câteva zidiri frumoșe, lucrate cu mai multă fală decâtū gustū, și unū teatru colosalū de mare, și fiindcă le da mâna, au mai făcutū și unele înfrumșetări sub cuvîntū de moderne, nisce statue, anume lucrate în aurū. Zădarnicū ai căuta aici o Alamedă strălucită, unū teatru bunū, unū impunătorū edificii de bursă, pe cum găsești în orașele, ce se numescū civilizate. Locuitorii Ierețului nu-și batū capulū cu de astea.

Două suntū lucrurile, cari ocupă pe acești ómeni. Și ca să nu fiți curioși, vi-le și spunū îndată. De le-ai urma și dvóstre, dragi cetitori! Ele suntū grija de servițulū divinū și doveđile de iubirea deapropelū. Póte într'unū colțū de lume să mai fie unū orașū asemenea Ierețului, plinū de rîvnă în aceste două lucruri, dar unulū, care să-lū întrécă, n'asī crede. Într'adevărū, cândū veđi numărósele institute publice și private, cari își au menirea, să îmbunătățescă sórtea celorū scăpatați, poména bogată, ce se împarte pentru sêraci la înmormîntări, jertfa, ce se pune la altarulū Domnului, minunatulū spitalū, unde grija de bolnavi e împreunată cu abnegațiune mai multă ca omenescă, apoi asilele pentru sêraci, zidiri, cari se distingū nu prin arhitectură esternă, ci prin dragostea umană din launtrulū lorū, și cândū cercetezi bisericele lorū, cari strălucescū de aurū și petri scumpe, nu ți-ai poté stăpâni bucuria înălțătoare la ceriū, și eredi că ușorū ți-ai da răspunsū la întrebarea: Nu suntū acestea mai de valóre decâtū înfrumșetările esterióre, cari caracteriséză atâtū de fără înțelesū véculū nostru?

Între Ierețū și învecinatulū Algar se întinde o câmpie cam pustie. La marginea unei cărări stă acum de ani o colibă, sub umbra căreia se adăpostesc unū bărbatū. În momentul de față flū găsimū chiarū dormindū. Pe o mescuță zacū mai multe sticle cu beutură pe sama trecătorilorū oste-

niți și setoși. Bietului omū i-a succésū cu vremea, să-și ridice patru păreți solidi și să-i acopere cu trestie. Spațulū de adăpostū și-l'a împărțitū în două chilițe. Cea cu intrarea de din afară îi servia de vîndetőre, ér cealaltă de dormitoriū. După aceea și-a adusū și nevasta și copiii aici, și de atunci suntū stăpâni preste acéstă proprietate. În dosulū casei și-a închisū o curte pătrată, unde se odihniaū caprele, a cărorū păstoriū era fiulū lui, unū volnicū tinérū, care urea ușorū ca și caprele muntele din apropiare. Înaintea casei a săditū unū maslinū, de care trecătorii, cari se abăteau pe la elū, își legaū călăriile. Olivulū sub grija bună a stăpânului s'au făcutū unū pomū frumosū și plinū de fructe. Acestea și casulū de capră erau cei mai căutați articli ai întregului s'au institutū de adăpostū. Domni din Ierețū, cândū eșiau la vînatū, nu puteau să nu se abată pe la unchiulū Basilio, ca să odihnescă în umbra colibeii lui, și plătiau de trei ori și de cinci ori puținulū, care-lū consumau.

Pe vremea, cândū se începe istorióra noastră, nevasta unchiulū Basilio a fostū muritū. Fiulū lui celū mai mare fusese datū sub grija unui unchiū alū lui, unū călugărū Dominicanū. Tinérulū a simțitū întru sine chemarea de a intra în via Domnului și făcendu-și pregătirea cu succésū s'a sfințitū și a fostū trimisū, să fie preotū la unū regimentū spaniolū, érá mai târziu s'a strămutatū în America sudică în Lima. Bêtrânulū Basilio trăia singurū și părăsitū. Fiulū lui celū mai micū abia numai nóptea putea să-i țină de urtū, đina páscea caprele. Apoi și acesta multă bucurie nu-i făcea. Era de o natură închisă, câtū după cum se dice, numai cu elestele puteai scóte vorba din gura lui; mai cu samă dela mórtea mamei sale s'a făcutū așa. Naturele sêrace de spiritū nu se potū desvolta bine fără iubirea și ajutorulū mamei, a acestui ângerū păzitoriū, trimisū de Dumneđeū pe pămîntă. O, câtū e de adevăratū, că omenimea nu are decâtū două idealuri: fecióra și mama. De aceea înduratulū Dumneđeū le-a unitū, ca femei să fie cea mai cerescă și mai sublimă ființă, prin a cărei mijlocire elū însu-și s'a făcutū omū.

II

Era o dimineță frumoșă de Decembre. Dinaintea ângustului sălașū era o bancă de pētră, pe care ședeau unchiulū Basilio, acum unū moșū îmbêtrânitū și slabū, cu cumetrulū s'au unchiulū Bernardo. Acesta deși era mai bêtrânū de ani, cu naturelulū s'au glumețū totuși arêta mai tinérū și mai sprintenū decâtū Basilio. Nu departe de ei sta întinsū pe erbă unū volnicū de statură mijlocie, îmbrăcatū în costumū de vînatōriū, după cum se purta clasa mai inferióră. Fața lui cu trăsături proporționate, dar prea palidă, avea ceva asprū în sine, și privirea lui nu chiarū sinceră trada, ce e dreptū, istețime, nu avea însă nimica din veselie, ce caracteriséză așa de plăcutū tinerimea. Lângă elū avea pușca sa de vînatū, o pasere ademenitóre și unū cocoșū de mare într'o colivie cioplită și acoperită cu postavū verde. Jurū împrejurū era tăcere adâncă, ce nu era întreruptă decâtū de fluieratulū ascuțitū alū vîntului, ce se perdea în propriulū s'au tonū, căci pe acéstă câmpie nu erau arbori, nici plante, pe cari să le facă a se tângui. Numai galițele, cari încunjurau casa așa de mulțămite cu hrana, pe cum le arêta rotunda lorū gușe, simțiau puterea vîntului. Elū nu numai borzăia pe-

nele lorū fine, dar le mai și fura și le ducea cu sine. Cocosulū din timpū în timpū își ridica cu fală capulū s'au încoronatū și prin cucurigulū s'au puternicū voia parcă să impună domnului vîntū celui obraznicū. Cotoiulū, acestū simbolū alū odihnei ori alū confortului, își alesese cu multă înțelepciune celū mai adăpostitū colțū alū casei, unde flū desfătaū razele calde ale sórelui. Elū sta aședatū de pândă și mornăia cu cotoiescā viclenie la vrabiile, cari culegeau fricóse din ce a rēmasū de pe masa galițelorū. Razele blânde de sóre, seninulū ceriū și pacea, ce umplea natura, își ridicau mintea la Dumneđeū, și parcă ori ce inimă grăia întru sine: Să fie totū, ce voesci tu, Dómne: că e frumosă viața, cândū și începutulū și sfârșitulū ei suntū așa, pe cum tu le vrei!

„Ce te mai superi, cumetre?“ dice Bernardo cătră cumetrulū s'au. „Deū, că te-ar poté lua cineva dreptū cersitoriū, așa te totū plângi. Uită-te la mine! Eū cândū mă culcū, îmi aruncū pālăria la o parte și dicū: Aici să rēmineți voi nēcasure! Pētariulū de alta și dicū: Aici, lipse și neajunsuri! Apoi mă culcū și adormū ca unū patriarhū, căci fără de nici unū gândū cine să nu dormă în pace? Și tu, care ai totū, ce-ți trebuie, nu mai sfârșesci cu jeluirile. Lua-te-ar cuculū, să te ducă în spate!“

„Dómne, ușorū mai grăesci tu!“ îi răspunse acesta. „Nu veđi tu, că casa mea stă să se hulne pe mine, așa e de slabă și de spartă pe la tóte cornurile. Apoi picioarele mele bolnave, și încă dacă nu ar mai fi una!“

„Așadar ce mai ai? Scóte-le pe tóte afară?“

„Că mă dorū ochii și mânilē, nu-ți mai spunū. Dar nu scii tu nimica despre recrutare? Preste două septemăni e asentarea, și Iosifulū meū nu credū să scape!“

„Bine, dar asta-i totū nēcasurelū? Dapoi nu scii tu đicala, că mama din tóte te scóte, dar din două, din cātane și din mórte nu te póte. Veđi tu, Ioanulū meū abia a ieșitū din uniformă, și Mihailū o va și îmbrăca. Dapoi eū să plângū de asta? Cătania e unū lucru, preste care trebuie să trecemū cu totii. Ori tu nu dicī datōrașilorū tēi, să-și plătescă datorii? Chiarū așa o datorie e și cătania. Apoi cumetre dragă, fiulū tēu stândū totū cu caprele s'a sêlbătăcitū cu totulū, numai cătania flū póte face omū. Eū încă am fostū ostașū și nu-mi pare rēu cātūși de puținū. Acolo m'am făcutū bărbatū cu cunoscínțe de lume și de viață. Veđi bine, am fostū și ordonanță și aveam unū dragū de ofițerū, pe care nu-lū voiū uita, câtū voiū trăi. Nici astădi nu scii, ce să dicū, care-i era mai mare, curajulū ori bunătatea sufletului. Ită iubiam ca pe frate-meū și mi-ai fi datū viața pentru elū nu odată, dar de o mie de ori. Să nu cređi, că e plēvă, ce-ți vorbescū! Veđi semnulū acesta de pe frunte? Mi-l'a dărunitū unū franțosū în lupta dela Medellin. Era să străpungă pe stăpânulū meū, și eū m'am pusū în calea lui. Franțosulū a plătītū cu viața sgărietura acéstă, ce mi-a lāsāt'o de amintire. Feciorulū tēu, nu te supēra, dar așa e de nātângū, de parcă e lapte adunatū, și la naiba, dar îi stă rēu. Las' că i-se vorū deschide lui ochii!“

(Va urmă).

Economie.

Bumbac artificial. În rubrica „Povestire științifică” a ziarului „Timpul” din 5 a c. Nr. 76 cetim: „Chimiștii își bată capul, să înlocuască toate produsele naturale prin produse artificiale, calificate cu complesanță „similare”. Materiile textile fac una din preocupările lor.

„Așa, s'a creat mătasea artificială din nitro-celuloză, și mătasa franțozescă, fără cu gândacii de mătase să se pună în grevă. Fibrele obținute sunt într'adevăr solide și primesc vâpșea și tipariul; dar ard ca fulmicotonul, ceea ce le face de temut și cu dreptă cuvintă.

„Acum de curând un inventator numit Mitchell a dat la ivelă bumbacul artificial, care nu este altă ceva decât lemn de pin sau de brad, defibrat într'un chip ingenios, apoi desagregat și albit cu bisulfid de sodă și clorură de calce. Celuloza pură obținută este tratată cu clorură de zinc, cu oleu de ricin, cu caseină și cu gelatină, cari îi dau consistență. Se fabrică astfel o pastă, care se întinde în fire ca macaronele și se usucă între nise cilindrice încălzite cu abur. Nu mai rămâne decât să le țesă, ca să obții o stofă de un aspect destul de frumos, și care presintă o oarecare soliditate; se calcă, se neteșce, se vâpșește și se tipărește cu o bunăvoință, care amintesc pe a bumbacului natural. Mai mult, este economică, avantajă, care de sigur va fi apreciată de persoanele, cari caută, înainte de toate, să se îmbrace ieftin.

„Ceea ce se poate dori, dacă fabricația, pe care o resumarăm, devine industrială, este, ca bumbacul artificial să se vîndă pe față cu numele acesta și să nu se substituie, sub marce de fabrică înșelătoare, bumbacului natural, care posedă calități diferite și apreciate.

„Așa se întâmplă cu untul și cu margarina; nu se pot împedeca industriașii speciali de a fabrica margarina, și omeni economi de a o preferi untului.

„Dacă bumbacul artificial s'ar prezenta ca atare, ar avea un oarecare viitor înainte la el. Cei cari se vor folosi de el, vor avea satisfacția de a cugeta, că sunt îmbrăcați cu lemn; această considerație poate des-

chide model, în materie de stoffe, suprinzătoare orizontului, căci nimic nu dovedește, că monopolul materiei prime îl va avea numai bradul; celelalte lemne vor avea fără îndoială rindul lor, și acesta ne rezervă plăcute surprinderi în textul așa de poetic al anunțurilor redactate de magazinele de noutăți. S'ar vedea, în aceste anunțuri, figurându-se desfaceri de stoffe de sălcie-plângătoare, pentru veduve; temperamentele tirte-briu vor preferi cumajurile de lemn de acacie; stoffa de lemn de ederă va fi caracteristica fidelității; stoffa de stejar va denota tăria, și așa mai în colo.”

Plantațiuni pe lângă drumuri. Comitatul Bichișu este cel dintâi în țara noastră, care obligă fiesce care comună a-și înființa școlă pentru sădirea de arbori și a planta arbori pe lângă drumuri. Dacă legea se va executa conștient, în decursul de câțiva ani întreg comitatul va fi ca o grădină. Arborii pe lângă drumuri pe lângă aceea, că contribuie la curățirea aerului, scutesc pe călători și animalele lor de vînt, de arșița soarelui și în anumite măsuri și de pulvere. De dorită ar fi, ca exemplul comitatului Bichișu să-l urmeze toate comitatele.

Revista comercială a săptămânii.

Dilele călduroase de primăvară au fost favorabile pentru semănarea primăverilor. În totă țara a fost timp frumos, ploile s'au arătat numai sporadice și au ținut puțin.

Tîrgul de bucate din Budapesta a fost ca și în săptămâna trecută. Cerealele sunt cercate și deci se poate aștepta, ca să li-se mai ridice puțin prețul; cauza este, că și în piațele din străinătate situațiunea comercială de bucate s'a îmbunătățit. **Grâu** s'a vîndut mai mult ca în săptămâna precedentă urcându-se circulațiunea săptămânală la 150,000 m. m. plătindu-se m. cu fl. 7.55—7.95. **Șteară** s'a cumpărat puțin pentru consum în oraș, dar a fost cerată pentru export, din care cauză i-s'a ridicat prețul cu 5—10 cr.; s'a vîndut la 6000 m. m. cu fl. 5.85—5.80., după calitate. **Orz** pentru măcinat și nutreț a fost cumpărat puțin fabricanții, dar s'a cercat — mai ales cel

romănesc — pentru îngrășare. S'a vîndut m. m. cu fl. 5.70—5.75. **Ovăz** nu a fost mult, căutat încă nu a fost tare, cu toate acestea și-a conservat prețul de fl. 7.00—7.50. **Cucuruz** sosind puțin în piață a fost vîndut cerat atît pentru îngrășare, cît și pentru fabricarea de spirit, ceea ce a avut de urmare urcarea prețului; s'a vîndut m. m. cu fl. 5.00—5.05. **Semințele de trifoi**, lufenă, măzeriche și mohor au rămas totuși la prețurile din săptămâna precedentă.

Tîrgul de rîmători dela Steinbruch a fost liniștit. S'a plătit pentru rîmători **ungurești** aleși grei de 320—380 kg. 52—52 1/2 cr., **betrani** mai grei de 300 kg. 49—50 cr., **sêrbesci** 44—48 cr., **marfă țerănescă** 47—48 cr. la kg. curat.

Slănină se vinde m. m. cu fl. 50—60., era usoră cu fl. 54—55.

Bursa de Budapesta.

Din 12 Aprilie st. n. 1894.

Renta de aur ung.	4%	118.—
„ „ corone r. ung.		95.—
Împrumutul căilor ferate ung.		123.—
Amortizarea detoriei căilor ferate de Ost		
ung. (1-ma emisiune)		126.50
Amortizarea detoriei căilor ferate de Ost		
ung. (2-a emisiune)		102.—
Bonuri rurale ung.		95.50
„ urbariale ung.		—
Obligațiunile desp. regalilor		100.25
Împrumut cu premiu ung.		153.—
Losuri pentru regularea Tisei		143.50
Renta de hârtie austriacă		98.50
„ „ argint austriacă		98.25
„ „ aur austriacă		119.—
Losurile austr. din 1860.		156.—
„ Viena		174.—
Acțiunile bancii austro-ungare		1014.—
„ „ de credit ung.		419.—
„ „ „ austr.		353.10
Obligațiunile cu câștig ale băncii ipot. ung.		128.—
Scrisuri fonciare ale institut. de cred. și econom. „Albina”		101.50
Galben împărătesc		5.84
Napoleon-d'or		9.92
Mărci 100 imp. germane		61.20
Londra 10 Livres șterling		125.—

Editor și redactor răspundător:

Dr. Victor Szmigelski.

Cu deosebită stimă cutez a încunoscîntă pre

Veneratul Cleru greco-catolic,

că precum și până acum iașu asupra-mi gătirea de **iconostase, amvone, altare**

și alte obiecte de ale instruirii interne a bisericilor, în ce privește lucrul de măsură și de sculptură, de colorare respectiv de marmorizare și de providere cu icone sante, așezarea acelor obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servesc cu placere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au câștigat recunoștere deosebită, și toate mă îndreptătesc la sperarea, că Veneratul Cleru mă va împărtăși ocazional-minte de prețuită-î încredere. Silința mea se va îndreptă totu-deauna într'acolo, că și de aci înainte se merită renumele cel bun, care mi-lam câștigat până acum.

Prin tariful de zone dispărînd departările, prin această capacitatea de concurență mi-sa mărită.

Rogându-mă pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ian. 1892

cu deosebită stimă

Carol Müller,

auritor și fabric. de recuis. biseric.

(6) 9—52

Turnătoria de clopote și de metale a lui ANTONIU NOVOTNY

în

Timișoara-Fabrică

(2) 7—26

se recomandă spre pregătirea clopotelor noue, precum la preturnarea clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopotiri întregi armonioase, pe lângă garanță pe mai mulți ani, în fiesce care mărimă provădute cu ajustări de feră bătută construite spre a întorci clopotele cu ușurință în ori ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica.

Cu deosebire recomandă de el inventatele și de mai multe ori premiatele

Clopote patentate găurite,

cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, **cătu unu clopotu patentat de 300 kg. este egal în tonu cu unu de 400 kg. turnat după sistemul vechiu.**

Mai departe se recomandă spre facerea de scaune de fier bătute de sine stătătoare, spre preadjustarea clopotelor betrane cu corone de feră bătută ca și spre turnare de clopote pentru orologe și de toce din metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se adă deauna în magazin.

Prețurile ilustrate se trimit gratis și franco.

